

HAÁSZ JÁNOS

A plakáttépkedő

A plakáttépkedő kemény embernek tűnt. Esett, vagy sűrű köd szitált, nehéz lenne megmondani, csak az biztos, hogy az őszi hangulatú szürkületben mindenhol csöpögött a víz azon az estén, amikor megláttam. Egy sarki hirdetőoszlopnál állt kis bőrsapkájában, barna, enyhén kopott bőrdzsekijében és szintén barna nadrágban, öltözéke praktikus volt, beleolvadt a sötétbe.

Az ember ilyen szottyos időben mit nem adna, hogy mielőbb valami száraz helyre kerüljön, megszaporozzák lépteiket a cekkeres apókák és a kutyasétáltató aszszonyságok, turisták se ügyeleznek Nagy Imrét ölelgetve a közeli Kossuth tér sarkán. De a plakáttépkedő embert láthatóan nem érdekelték a körülmények. Elszántan dolgozott, határozott mozdulatokkal, minden kapkodás és türelmetlenség nélkül, céltudatosan haladva. Bal kezében spaklit tartott, ezt az egyszerű, ám éles kőműveseszközt, bedugva a papír alá, amit aztán jobb kézzel megragadott, az átázott plakátok könnyen engedtek. Megálltam mellette. Rám nézett, de csak egy pillanatra, aztán újra a plakátokra figyelt.

Gondoltam, segítek neki, megragadtam az egyik plakát sarkát. „Ne nyúljon hozzá!” – mordult rám reszelős hangon. „Csak segíteni akartam...” – kezdtem gyámoltalanul. Felhorkant, „segíteni, persze, mind azt akarja. De ez nem amatőrnek való munka.”

Kis ideig tanácstalanul álltam, egyik lábamról a másikra nehezedve. Közben végzett a hirdetőoszloppal, hátralépett, fejét félrehajtva is megnézte a művét, majd felém fordult, „mit akar?” Elmondtam neki, hogy sosem láttam még plakáttépkedőt tépkedés közben. „Nehéz hivatás ez, sok a kontár, kevés a jó szakember” – válaszolta erre, nem mintha ez igazából válasz lett volna.

Gondoltam, meghívom egy meleg italra, hogy meséljen, de a fejét rázta az invitálásra, „van még dolog”, mutatott végig az utcán. Óriásplakátok és villanyoszlopokon lebegő kisebbek váltogatták egymást, mint mindig, ha kampány van. „Ezt mindet ma éjszaka kell végigtépkednie?” Megint a fejét rázta, „nem mindet, megvan a megrendelés, hogy mit kell és hogyan”. Elég hülye fejet vághattam, mert megint rám mordult, „mit nem ért ezen?” Aztán nagyot sóhajtott, „na jól van, mégis meghívhat egy italra”, mutatott a közeli pincekocsma felé.

Leültünk, kért egy sört és egy töménytet és még egy sört – „ne kelljen annyit fordulni” –, majd mondani kezdte.

– Mindenki tudja, hogy ha szakértő plakáttépkedő kell, kiket keressen, mondom, kevesen vagyunk. Páran összeálltunk, van egy úrlap, a neten is ki lehet tölteni. Térképen bejelölhetők a plakáthelyek, pontos leírást kérünk, milyen plakátok és hogyan legyenek megtépvve.

- Hogy érti, hogy hogyan?
- Megvan a plakáttépésnek is a maga esztétikája!
- Miről beszél? A rombolásnak?
- Dadaizmus, ennyit mondok. Már ha érti.
- Hogyne érteném, kérem, tanár volnék. De maga?
- Én is az volnék, rajz- és vizuális kultúra szakos. De én tényleg csak volnék, át-szerveztek, kirúgtak, megszegyenyítették csak azért, mert... Mindegy is, miért.
- És azóta plakátokat rongál?
- Hallja, ezt kikérem magamnak. Sosem rongálok. Csak tépkedek. Nem firkálok, nem írok rá, nem festek össze. A plakáttépés, az más.
- Miben más?
- Nehéz lenne ezt egy laikusnak elmondani. De nyúlna egyszer a spaklival egy tűző nyári napon a hirdetőtáblára szinte rásült plakát alá, fogná meg azt azon a leg-érzékenyebb pontján, ahol mégis elválik a ragasztás, látná meg a már kész plakátban a plakáttépkedéssel létrehozható újat. Mint a szobrász, aki a kőbe belelátja a szobrot, meg a festő, aki az üres vászonra a képet – egészen fellelkesült, már-már átszellemülten beszélt.
- Látom, a plakáttépkedésnek nemcsak szakértője, hanem filozófusa és szerel-mese is.
- Nagyon téved, nagyon téved – mondta, miközben nekiállt egy újabb sörnek és töménynek. Én épp csak belekortyoltam a magaméba, annyira fel volt vizezve, hogy le is tettem. – Ez a munka nagyon is megköveteli a hideg fejjel gondolkodást és a tervezést. Nem szabad, hogy befolyásoljanak az érzelmek, hogy bármiféle viszonyu-lásom legyen ahhoz, amit tépkedek. Az amatőrök épp itt követik el a legnagyobb hi-bát, az indulat vezérli őket, csak szagatnak, nem tépkednek.
- Persze, hiszen aktivisták, a pártok emberei...
- Ne higgye, hogy csak a választások idején, hogy csak politikusok rendelik meg a szolgáltatásainkat – érződött a hangján, hogy nem most először beszél erről. – Lennék is bajban, ha csak négýévente lenne dolgom.
- Hanem?
- Közelebb hajolt, holott senki nem volt a kocsmában a bajszos, borostás pultoson kívül. De ő se minket figyelt, kövér arcába süppedt szemei valami meccset követtek.
- Például az ingatlanosok. Tele van a város mindenféle ingatlanhirdetéssel, el-adókéval, szabadúszó ügynökökével, konkurens irodákéval. Abban van a legna-gyobb pénz, bár esztétikailag sokkal kevesebb hozható ki belőlük az egyszerű, álta-lában fekete-fehér fénymásolt kivitelezés miatt. Aztán vannak az ügyfeleink között áruházláncok, koncertszervezők, sörgyarak és -forgalmazók is, de hadd ne sorol-jam, hosszú lenne. Mondjuk abban igaza volt, hogy leginkább a kampány idején ke-rülünk szem elé, ezek a politikusok fene érzékeny fajták.
- És jól fizet?

– Annál jobban, mint az állástalan tanárok utolsó mentsvára, a Meki. De ez a munka nem a pénzről szól. Az elhivatottságról. Arról, hogy ha a magam sajátos módján is, de valahogyan formálni tudom a város, a közterek arculatát. Minden művészt ez vezetett, és minden, a szakmáját mélyen tisztelő és vallásos áhítattal művelő szakembert is. Én pedig, ha nem veszi szerénytelenségnek, valahol a kettő között érzem magam. De most, már megbocsásson, folytatnom kell a munkát – állt fel az asztaltól, és se kézfogás, se köszönés, lelécelt.

A pulthoz mentem fizetni. A csapos kényszeredetten felém fordult, fizetnék, mondtam, mordult egyet, amit beleegyezésnek is érthettem. Amikor meglátta a kezemben tartott bankkártyát, fintorgott egyet.

– Nem jó a terminál. Meg úgy borraivalót se tudnék beütni.

– Ki mondta, hogy adnék borraivalót? A meleg sörre? A vizezett unicumra? Vagy mégis, mire? Arra, hogy ki se jött az asztalunkhoz? – Egészen feldühített. – De hagyjuk, itt van készpénzben – és leszámoltam neki az utolsó tíz forintosig a kasszába beütött összeget.

Azt se mondta, hogy köszönöm, csak egy újabb fintort vágott. Aztán álltunk egymással szemben.

– Óhajt még a kedves vendég valamit? – ahogy a kedvest mondta, abból faluhelyeken már kezdődött volna a bicskázás. – Netán meséljek a kedves barátjáról? – intett az ajtó felé.

Elégedett vigyor jelent meg az arcán, mintha arra készült volna, hogy elárulja, belepisilt a sörömbbe.

– Nem a barátom.

– Hát persze, hogy nem. De nem is az, akinek mondta magát. Még hogy plakáttépkedő.

Az este folyamán már másodszor vághattam elég hülye fejet, mert a vigyor már inkább diadalmas volt.

– Azt hiszed – váltott hirtelen tegezésbe –, hogy az az unicum volt az estében a nagy átverés? Hát amekkorát te tévedsz. Ez a plakáttépkedő sztori, ez... – elhallgatott, kereste a szavakat, szerencséjére én is, így nem tudtam közbevágni, folytathatta. – Az öreg Seprényi a szomszéd házból egy sima csaló, elsikkasztotta valami alapítvány pénzét, a volt felesége nagyasszony a kerületnél, az mosta ki, hogy legalább le ne csukják. Azóta néha felbukkan itt, olyan alakokkal, mint te vagy. Csak azok jattolnak rendesen, hát nem rontom el a szórakozást, se az öregét, se az övékét. De a tiédet... – azzal legyintve elfordult, választ se várva.

Dühösen jöttem ki az utcára. Haragudtam, de nem rá, és nem is a pénz miatt, hogy a plakáttépkedő lehúzott pár sörre és unicumra. Hanem azért, mert elvettek tőlem egy olyan történetet, amit jó volt elhinni, aminek jó volt részese lenni. Hazug világ ez, gondoltam, és hazafelé a kocsmából, végig tépkedtem összevissza az összes plakátot, ami a kezem ügyébe került, nem is nézve, melyik milyen párté.

Mióta elmentél

Aznap délután először nyitottam ki a postaládát nélküled. Mióta ismertelek, na jó, ne essünk facebookos idézetbölcsesek túlzásaiba, amióta velem éltél (nem mintha a kettő között olyan sok idő telt volna el), biztos voltam abban, hogy ilyen már nem lesz. Hogy nem lesz olyan, hogy a lépcső aljában nem látom azt a zsvány nézésed – ahogy a nagyim mondta mindig rólad –, aztán a szád sarkában, a borosták között megjelenő gödröt, amit a mosoly mélyít oda, hogy nem lesz utána rohanás fel a lépcsőn, hármásával szedve a fokokat, az első lépcsőfordulóig, ahol a postaládák voltak a falba süllyesztve, mintha versenyeznénk, és a végén lihegve csókolózás, akárki ért is fel először.

Ezek a postaládák, mint az urnák a Bazilikában, mondtad, amikor először láttad őket. Aztán egyszer meg is mutattad, miért mondtad. Álltunk ott, az altemplomban, abban az áporodott, rossz ízű hidegben, míg ott vagy, úgy érzed, ez a hideg bebújik a bőröd alá, meglepszik az idegrostokon, egy pillanatra magam előtt láttam az anatómiai atlaszt, amit annak idején a Képzőn annyit lapozgattam. Aztán megborzongtam, nem csak a holtak miatt, nem csak a hideg miatt, hanem mert tényleg olyanok voltak azok az urnák, mint a postaládák a lépcsőházban. Elfogott az érzés, hogy ha most oldalra néznék, látnám a gödröt a szád szélénél, a borostát, a mosolyt. Aztán ez az egész jelenet a Bazilikából az urnákkal, ez jutott eszembe sokszor a postaládák előtt, lihegve, csókolózva és újra lihegve, beleborzongtam mindig.

És most nincs a mosoly, nincs a gödröcske, nincs csók, se lihegés. Állok a postaláda előtt, az ajtaja nyitva, néhány levél ki is esett belőle. Nem tudom, hány napja nem nyitottam ki. Mióta elmentél, azóta nem értem hozzájuk, de mostanra cseppfolyóssá vált az idő bennem, nem tudom, hány napja, hogy elmentél.

Nem a napok maradtak meg, hanem a hangulatok, a hullámokban rám törő érzelmek. Mindegyiknek egy-egy színe volt, a harag sötétvöröse, a bánat mélylilája, a kilátástalanság feketéje, aztán a fehéren izzó düh, nem a napok váltogatták egymást, hanem a színek, ahogy a világot láttam nélküled. Mindig neveltél, hogy én színekben látom a világot, mintha nem egy kiállításmegnyitón ismerkedtünk volna meg, azon, ahol először voltam én is kiállító, ha csak két képpel is. „Nem értem, hogy élhet valaki abszolút hallás nélkül”, valami híres zeneszerzőt idézve mondogattad ezt, és nem értetted, miért nem értem, hogy élhet valaki színvakon.

Felmegeyek a lakásba. Nem használok liftet, mióta elmentél, azt se használok. A liftben csókoltál meg először, a liftben nyúltál először a blúzom alá, és kapcsoltad ki olyan izgatóan és olyan könnyed magától értetődőséggel a melltartómat, ahogyan korábban még senki. Amint beérek a lakásba, én is leveszem, le minden ruhámat, de most semmi erotika nincs ebben, nincs soha, mióta elmentél. Csak meleg van, nem bírom a légkondit, te se bírtad, sokat voltunk meztelenül együtt, félttem, hogy egy idő után majd természetessé válik ez, hogy unalmas lesz neked a testem, és talán

nekem is a tiéd. De nem lett olyan, hogy egy idő után, az idő, ami kettőnknek egymásból jutott, ehhez túl kevés volt.

Furcsa egyébként, hogy melletted valahogy mindig időn kívül voltam, nemcsak most szakadtam ki belőle, azóta, hogy elmentél. Nem éreztem az órák, napok monoton ritmusát, amit előtte annyiszor, a műteremben, az egyetemen, a munkába vagy onnan hazafelé villamosozva, a megváltoztathatatlanak hittben voltam melletted. Eszembe jut az a bogár, amiről egyszer beszéltél, a nevét sose felejttem el, aranyszínű tolvajbogár, egyszer meg is festettem, róla mondtad, hogy a legellenállóbb fajta, éveken át élél egy csomó mérgező növényvel egybezárva egy szűk dobozban, „a postaládáinknál is szűkebbe”, mondtad. Meg azt, hogy ami mi ketten vagyunk, az ennél is ellenállóbb lesz.

Nem lett.

Nem lettél.

Nem vagy.

Néha gondolkodok rád, és arra, hogy akár fel is kereshetnélek, itt vagy néhány utcányira. Megtehetném, néha kétségbeesetten, máskor vad, dühödtt erővel érzem, hogy meg is kellene tennem. És józanul végiggondolva is mindig arra jutok, hogy addig nem tudom lezárni ezt, ami mi ketten voltunk. Amíg ki nem beszélem magamból neked, addig nem tudom lezárni – még ha tudom is, hogy hiába mondom, hogy neked aztán mondhatom. Fel kell tennem legalább a kérdéseket, még ha válaszok nem is lesznek. *Nincsenek válaszaim, én is befelé lesek, odabent se látok mást, csak kérdéseket.* A kedvenc számod volt, na jó, az egyik kedvenced, görcsbe áll a gyomrom, ahogy eszembe jut, hogy utolsó este is ezt hallgattuk. Muszáj felkeresselek, csak még össze kell szedni a bátorságomat. Vagy inkább önmagamat.

De most csak nézek kifelé a lakásunk ablakából, ami már csak az én lakásom ablaka, nézem ebből a magányosnak maradt ablakból a Bazilika kupoláját. Eszembe jutnak megint a postaládák, de most először már nem a mosolyod és a gödröcskéd, hanem az, hogy te is ott fekszel egy olyanban, mint a mi postaládánk, amihez azóta se érek hozzá, ott fekszel te, akit már szintén nem érintek többé, egy szakasztott olyanban, olyan szűken, mint a mérgek közé zárt bogarak, ott fekszel, és körbevesz az áporodott, hideg, rossz ízű levegő.